

ESCOLA NORMAL

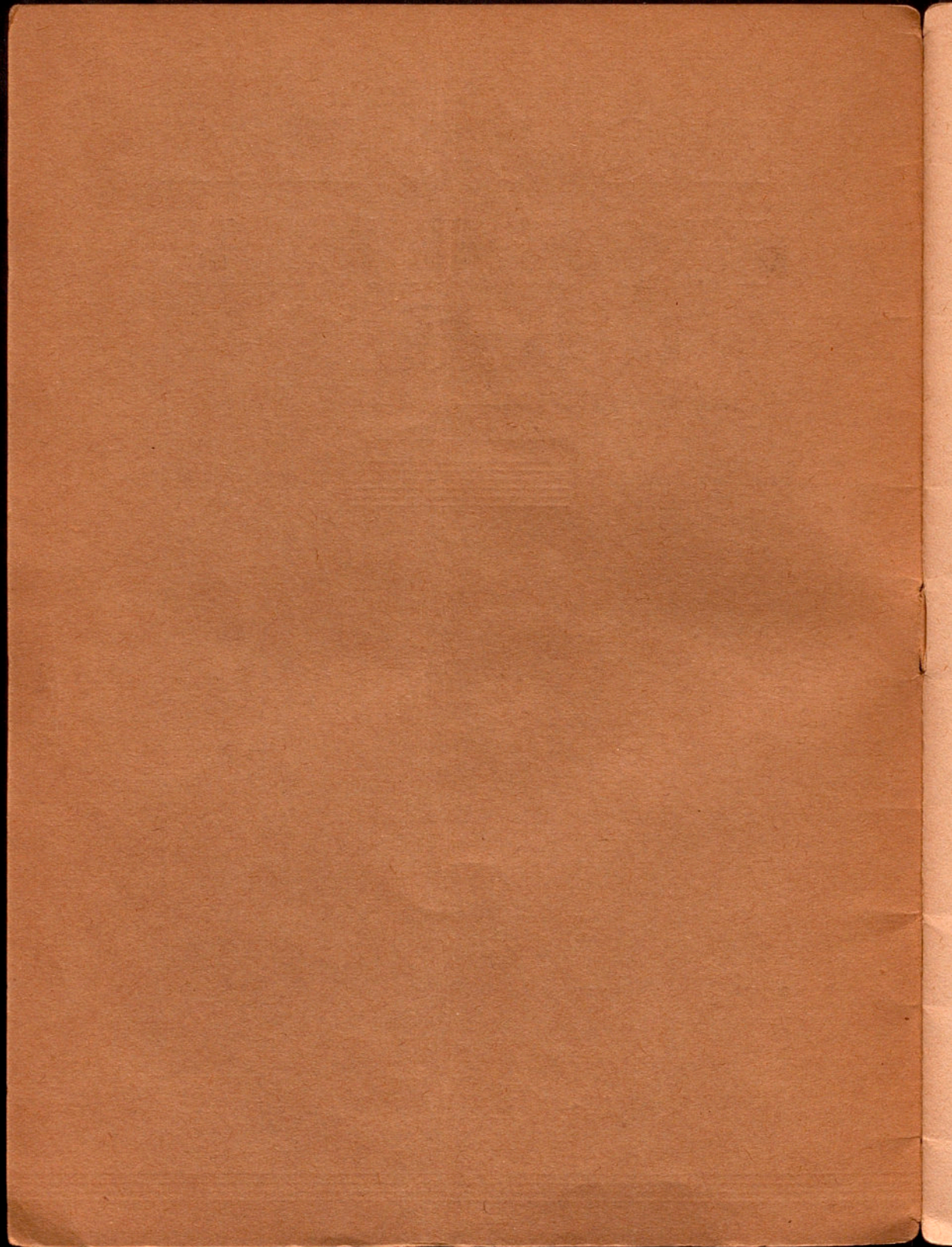

BUTLLETÍ DE
L'ESCOLA
NORMAL DE LA
GENERALITAT

ANY 1 - N.º 6
JUNY DE 1933

ESCOLA NORMAL

Butlletí de l'Escola Normal de la Generalitat

Redacció i Administració: Urgell, 187 - Telèfon 33146

Un repòs i no un comiat. La nostra tasca és una continuïtat de treball. Els cursos resten enllaçats espiritualment i res no es trenca. En arribar el nou curs, una revisió ens recorda que seguim lligats a la feina anterior no acabada sinó per poc temps suspesa. ● L'Escola Normal segueix deixondida preparant l'«intermezzo» de l'Escola d'Estiu que, renovada enguany en forma i estructura, representa, amb tot, la tradició que es perpetua. ● Així, no diem als nostres llegidors sinó: A reveure, a l'Escola d'Estiu! ● La tasca hi serà abundosa i, per damunt de tot, àrdua, seriosa i de primer rengle: El problema de l'educació moral!

Escola d'Estiu

Programa

Convocada i presidida per la Direcció de l'Escola Normal de la Generalitat, va reunir-se repetidament la Comissió Organitzadora de l'Escola d'Estiu i va fixar en definitiva els punts més importants del Programa de la que es celebrarà i que són els següents:

I. Cicle de conferències sobre temes diversos.

Conferenciants: Mestre Pompeu Fabra.

C. Freinet, mestre francès.

Dr. E. Mira.

Sr. Joan Puig i Ferrer.

Dr. M. Salvat i Espasa.

Dr. Ferran Soldevila.

II. *Conversa Pedagògica sobre l'Educació moral i cívica a les Escoles de la República.* Cinc sessions.

III. Centenaris de la Renaixença i de Ramon Llull.

IV. Festival Wagner.

V. *Diada de la Federació de Mestres Nacionals de Catalunya:* Conferència de Llorenç Jou i Olió sobre: «Les Assemblees de la Federació». - *Conversa Pedagògica sobre «La Federació i els problemes actuals de l'ensenyament a Catalunya».* Ponent: Josep Coll i Mas. - Apat de companyonia. - Recepció al Casal del Mestre, Pl. Urquinaona, 4, pral.

VI. Conversa sobre l'ensenyament del llenguatge. Sessió única. Ponent: A. Galí.

VII. Visites a Institucions Culturals i Pedagògiques de l'Ajuntament de Barcelona i de la Generalitat de Catalunya.

VIII. Representació d'«Ifigènia a Tàurida», de Goethe, pels elements de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic.

IX. Recepcions al Palau de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona.

X. Exposició: a) De material per a l'Escola activa. b) De periòdics infantils.

XI. Excursió final a Andorra, precedida de dues conferències preparatòries a càrrec dels Srs. Rafel Caudel i Marcel Chevalier.

Per acord de la mateixa Comissió Organitzadora, aquesta Escola d'Estiu d'enguany tindrà lloc durant la segona quinzena de juliol, des del 18 al 30 de dit mes. Tot seguit, que hagin començat les vacances d'estiu.

El Programa, pel que hom pot veure, segueix essencialment la pauta del Programa de la Setmana Final de l'Escola d'Estiu de l'any anterior. De l'Escola d'Estiu tradicional en queda suprimit el cicle dels cursets, per tal com aquest cicle ha estat reemplaçat per Cursets de Perfeccionament durant el curs escolar i el primer dels quals acaba de celebrar-se amb ple èxit.

La inscripció a l'Escola d'Estiu tindrà lloc a la Secretaria de l'Escola Normal de la Generalitat, Urgell, 187, a partir del 16 de juny fins el 17 de juliol. Hores d'inscripció: de 9 a 1 del matí i de 4 a 6 de la tarda. Preu cinc pessetes.

Tenen dret a inscriure's a l'Escola d'Estiu els mestres i mestresses, nacionals i particulars, de Catalunya i països de llengua catalana.

Conversa pedagògica

Segons ha estat publicat per la premsa, el programa de l'Escola d'Estiu d'enguany preveu, entre altres coses, la celebració d'una gran «Conversa pedagògica» sobre el tema de tan viva actualitat com és el següent: «L'educació moral i cívica a les escoles de la República».

Com ja fou el cas de l'any passat, la Comissió organitzadora de l'Escola d'Estiu va designar a temps les persones que integren la ponència d'aquesta «Conversa pedagògica», i que són les següents: Miquel Santaló, director de l'Escola Normal de la Generalitat; Elionor Serrano, inspectora de Primera Ensenyança; Joaquim Carreres i Artau, professor de l'Institut Balma; Maria Baldó de Torres, directora de l'Escola «La Farigola»; Ramon Torroja, director de l'Escola Graduada anexas a l'Escola Normal de la Generalitat; Carme Martorell de Viladrich, mestressa nacional de Tortosa; Pere Masó, mestre nacional de Figueres, i Jaume Garret, director de la Graduada d'Artesa de Segre.

Els treballs d'aquesta ponència estan ja acabats i dintre de poc seran donades a la publicitat les conclusions. Hom desitja que tots els mestres de Catalunya les puguin rebre ben aviat per tal que tothom tingui temps d'estudiar-les abans de la celebració de la «Conversa», i de presentar, si és cas, les oportunes esmenes.

Com a nota important podem avençar que aquelles conclusions aniran seguides d'una molt nodrida «Bibliografia» referent als diferents problemes relacionats amb el tema central de la «Conversa», i que el Seminari de Pedagogia de la Universitat de Barcelona obrirà dintre de poc un «Consultori» relatiu als mateixos problemes. D'aquesta manera serà possible que tothom pugui documen-

tar-se a fons en relació amb els dits problemes i que la «Conversa» pugui donar els millors fruits. Un reglament semblant al de l'any anterior regirà els debats; aquests seran presidits pel Dr. Joaquim Xirau, professor de Filosofia i director de l'esmentat Seminari de Pedagogia de la Universitat de Barcelona.

Exposició Escolar

Hom recorda l'èxit de l'Exposició de Literatura per a Infants que comportà l'Escola d'Estiu de l'any passat. Conseqüent amb el criteri d'associar cada any a l'Escola d'Estiu una Exposició escolar de caràcter monogràfic, la Comissió organitzadora de la mateixa Escola acordà que l'Escola d'Estiu d'enguany inclogui una doble Exposició de material per a l'Escola activa i resultats d'Escoles actives.

Per a la primera secció hom té ja assegurat, des d'ara, el material educatiu, creació de la «Maison des Petits» de l'Institut de Ciències de l'Educació de Ginebra; el material Montessori, per a pàrvuls i grau elemental, amb les darreres ampliacions fetes per la Doctora i presentades al recent curs internacional de Barcelona, i el material que comporta la tècnica Freinet de la impremta a l'escola en les seves variants més importants. Hom espera encara altres aportacions no menys valuoses.

En la segona secció hom hauria volgut acollir tota mena de productes i resultats d'Escola activa (assaigs i realitzacions) de casa nostra i de fora. Per de prompte, i gràcies a les gestions oficials realitzades per la Direcció de l'Escola Normal, l'Escola d'Estiu presentarà en aquesta secció la gran Exposició Escolar Txecoslovaca, organitzada pel Comitè Hispano-Eslau, amb la col·laboració del Museu Pedagògic Nacional i l'Agrupació d'Amics de Txecos-

lovàquia. Aquesta Exposició ha estat oberta, a Madrid, des del 9 al 30 del mes darrer, i conté unes interessantíssimes colleccions de dibuixos, treballs manuals, joguines, etc., procedents d'escoles primàries superiors, secundàries i normals de la pàtria del gran Comenius.

Quant a casa nostra, donades les dificultats de realitzar una Exposició semblant sense que procedeixi una llarga preparació, hom ha pensat de cenyir aquesta secció a una manifestació d'Escola activa tan interessant com és la «redacció lliure i espontània». Hom ha pensat, especialment, en la redacció lliure presentada pels propis infants, i en aquest sentit, l'Escola d'Estiu es proposa presentar una Exposició, com més completa millor, de periòdics d'infants. Hom espera, doncs, que els mestres i mestresses de Catalunya, oficials i particulars, voldran respondre a la crida de l'Escola d'Estiu i faran que aquesta Exposició sigui d'un interès substantiu. Tingui's present que, ultra els periòdics d'infants que surten elaborats actualment mitjançant la tècnica Freinet o qualsevol altra tècnica, l'Exposició es proposa presentar també, en una secció retrospectiva, les realitzacions pretèrites de periòdics infantils en les escoles de Catalunya. Per tant, tots aquells mestres i mestresses que puguin aportar quelcom d'interès per a la història del periòdic d'infants a casa nostra són convidats cordialment.

Finalment, i com a complement d'aquesta secció, l'Exposició de l'Escola d'Estiu acollirà igualment els periòdics per a infants escrits per adultes, però amb intenció educativa.

Per a ofertes de tota mena cal adreçar-se a la Secretaria de l'Escola Normal de la Generalitat, carrer d'Urgell, núm. 187.

La crisi de la intel·ligència

Conferència del Dr. Serra Hunter

L'Associació de Pares dels nostres alumnes celebrà al nostre Saló d'actes una sessió la importància de la qual estarà palesada en llegir el resum de la Conferència que en ella hi pronuncià el Dr. Serra Hunter, eminent filòsof i Rector de la nostra Universitat, en el ellogi innecessari del qual, com a galana presentació, però, el senyor Alabart digué unes justes paraules.

Assistiren els nostres alumnes, els mestres i mestresses del Curset de perfeccionament i els professors de l'Escola els quals escoltaren religiosament la severa i profunda doctrina del savi conferenciant.

Aquesta frase, «crisi de l'intel·ligència», ha esdevingut un tòpic corrent en les converses dels nostre dies. I què vol dir? Que en els últims temps ha canviat totalment el concepte de la vida i la manera d'enfocar els seus problemes, s'ha sentit la necessitat d'obrir noves rutes i d'emprendre nous camins.

La intel·ligència no és pas la que està en crisi, el que ho està, és l'intel·lectualisme, (teoria filosòfica que dóna un preponderància excessiva a la intel·ligència sobre la sensibilitat i la voluntat) que tendeix a la deformació de la facultat natural que està en nosaltres i que ens serveix per enfocar tots els ordres de l'existència. La vida psicològica de l'home és una unitat i es dóna d'acord perfecte amb aquesta totalitat, la que no és possible dividir en parts puix voler analitzar la consciència, és ferli perdre la seva essencialitat. Ha estat a conseqüència d'aquestes deformacions

que han sorgit les diferents escoles psicològiques, puix uns creuen que predomina la intel·ligència, d'altres la voluntat, la sensibilitat, l'acció, etc. I no hi ha res d'això, sinó que la consciència ho és tot: no es pot isolar una facultat de l'altra; el més petit fet té una ressonància en l'interior de l'ésser i no és possible fer una mutilació.

L'evolució de qualsevol forma de la consciència, no es realitza mai directament sinó mitjançant uns intermediaris. Spinoza considera que la intel·ligència és com una espècie d'argamassa que uneix sempre els diferents elements.

El període comprès dels inicis del Renaixement fins a la primera meitat del segle XIX es caracteritza per la importància que es dona a la intel·ligència (intel·lectualisme), que traduït en l'ordre de la tècnica dona lloc al mecanicisme. Aquest corrent ho envaeix tot, àdhuc entra en el camp de la Pedagogia. L'art d'educar no ha de basar-se però solament en aquesta, sinó que ha de girar entorn de la total natura humana. La vida psíquica està representada per una sèrie d'activitats: coneixements, sentiments, apetències i expressions.

En definitiva, el punt d'arrencada és el que constitueix el complex primari del despertar de la vida conscient. Els fets elementals d'aquesta vida podem dividir-los en sensació i moviment somàtic. De la sensació en resulten l'activitat de conèixer i l'activitat de sentir; i del moviment apetències i desigs o sigui el que condueix a l'acció.

Amb aquesta divisió es poden classificar tots els actes de la vida conscient.

Es possible que abans d'aparèixer el coneixement hi hagi allò que en un pla superior en diem voluntat que es tradueix en desigs i apetències que són la seva base. Per altra part la primera reacció de l'ésser és probable que sigui la sensibilitat que adquireix valor real, quan està influenciada pel coneixement.

Considerar pròpiament la memòria i atenció com a formes característiques de la intel·ligència és fals: puix el que trobem del món interior i exterior no són les parts sinó el complex.

Tenim per a conèixer el món instruments i mitjans variables però limitats; així constituïts no podem veure el món sinó a trosos i el valor de la intel·ligència està precisament en reconstruir-lo.

La intel·ligència no és un mirall on es reflexen les coses, és una força activa, dinàmica, que construeix el món interior i mitjançant aquest, l'exterior que tenim fragmentàriament. El món objecte de la intel·ligència és el real.

L'activitat conscient, el saber com una cosa nostra, el reconèixer quelcom passat, són formes de l'activitat intel·lectual. La consciència en el temps és la memòria.

La vida intel·lectual, doncs, està sotmesa a diferents punts de vista i se'ns mostra amb pluralitat de caires i ens fa veure que no pot ésser abolida.

Tota activitat psíquica té dues manifestacions: una pròpiament intel·lectual, de caràcter ideal, racional, i una altra sensorial. Això és un principi fonamental de Psicologia que en podríem dir de la doble sèrie. Una mateixa cosa la trobem representada en tots dos camps; amb una representació intel·lectual o concepte, i una sensorial o imatge. I encara en el coneixement trobem tres capes de les quals la que correspon al contingut vital no desapareix. Això és el que han remarcat els anti-intel·lectualistes, fent veure el predomini de la intuïció sobre la intel·ligència.

Hi ha diverses formes de coneixement:

Una sensible (del coneixement animal) que no ens dóna la vera realitat de les coses. El veritable món no és el dels sentits.

L'altra, que utilitza, a manera de coneixement una intel·ligència instrumental, està al servei dels sentits, no de

l'esperit; és la intel·ligència primitiva posada al servei de la vida.

La intel·ligència considerada com raó o esperit, constitueix la totalitat d'activitats que ens donen la tercera forma de coneixement. Aquesta fa que es puguin veure les coses del punt de vista de l'eternitat.

Si l'home té la possibilitat d'arribar a aquests coneixements, és possible que la intel·ligència estigui en crisi?

La intel·ligència freda, deshumanitzada, és la que ha donat lloc a la crisi de la filosofia i cultura.

L'única intel·ligència que pot entrar en lluita amb la vida és la que ha constituït una moral acomodaticia i utilitarista que fa dels homes purs instruments del treball i cerca solament el progrés material; però no aquella disposició noble de l'esperit que ens farà deixar tots els prejudicis fora de l'escola i procura fer dels infants uns éssers destinats a realitzar el supràrm ideal de cultura.

VALLES-TORRENTS

Alumnes del Segon Curs professional

El sol

El sol petit, petit, petit,
ja surt rient per la muntanya,
el sol petit però eixerit
tot somrient ens acompanya.
Es molt amic del tendre infant
que, quan el veu, riu d'alegria,
és molt amic del tendre infant
que si el perdés el ploraria.
La gent que és gran també l'estima
¿qui és que el sol no ha d'estimar?
La gent que és gran també l'estima,
si un jorn no surt l'enyorà.

MERCÈ BOSCH-TOLDRÀ

N O T I C I A R I

La nostra vida escolar fora de les aules

Centenari de la Renaixença

Dissabte al matí, l'Escola Normal de la Generalitat celebrà el Centenari de la Renaixença amb una sessió solemne que presidi el senyor Ventura Gassol, Conseller d'Instrucció de la Generalitat.

Foren presents a la festa: el Dr. Joaquim Xirau, en representació de la Universitat; els senyors Pompeu Fabra i Carles Riba, de l'Institut d'Estudis Catalans; el Doctor J. M. Bellido, del Consell de Cultura; el Sr. Manuel Rueda, Cap del Consell Provincial d'Inspectors; les senyores Mercè Rico i Antonieta Freixa, Professores de l'Escola Normal de la Rambla; el senyor S. Maluquer, de Pales-tra i el senyor Antoni Alabart, President de l'Associació de Pares d'Alumnes de l'Escola Normal.

Un grup d'alumnes i Professors (el senyor Joan Nicolau i les senyores Maria Ballvé i Rosari Gòmez) de l'Escola Normal d'Alacant, que es trobaven a Barcelona en viatge d'estudis, foren també presents a la festa; així com els trenta-dos mestres i mestresses del Curset de Perfeccionalment organitzat per la mateixa Escola Normal de la Generalitat.

Dels Professors de la casa hi eren presents les senyores Comas i Medrano i els senyors Albors, Ainaud, Costal, Frigola, Maluquer, Olivar, Pinyol, Roura, Salinas, Sanz, Solanic, Trigo, Udina i Visa.

La Dra. Margarita Comas, Vice-Directora de l'Escola Normal, obrí la festa. Amb breus i senzilles paraules féu la presentació del senyor Carles Riba, el conferenciant escollit per la Comissió organitzadora de l'acte. La Dra. Co-

mas posà de relleu les excelses qualitats de Carles Riba com a poeta, com a crític i com a humanista i, totseguit, aquest desgranà una substanciosa conferència, que l'auditori seguí amb vivíssim interès.

En la segona part de la festa, diferents alumnes de l'Escola Normal feren ressonar sota les voltes de l'ampla sala d'actes les estrofes d'un esplet de poesies dels primers temps de la Renaixença.

L'ordre de la lectura d'aquestes poesies fou la següent:

Oda a la Pàtria, de Bonaventura Carles Aribau; llegida per Pere Carbonell, alumne del Curs Preparatori.

La nit de Sant Joan, de Joaquim Rubió i Ors, llegida per la senyoreta Cristina Pla, alumna del tercer curs del Pla 1914.

La complanta d'En Guillem, de Manuel Milà i Fontanals, llegida per la senyoreta Montserrat Elies, alumna del Primer curs professional.

L'olivera mallorquina, de Josep Maria Pons i Gallarza, llegida per Joan Costa, alumne del Grup Lluís Vives (Preparatori).

El barranc dels Algadins, de Teodor Llorente, llegida per la senyoreta P. Pahissa, alumna del quart curs, Pla 1914.

Com a final, l'alumne Tomàs Bartrolí, del Primer curs Professional, llegí *Dia revolt*, de Josep Carner.

No cal dir que tots els alumnes esmentats posaren en llur treball de lectors el màxim entusiasme i que foren calurosament aplaudits.

De la tercera part del Programa, destinada a cançons populars catalanes i cançons dels grans mestres, en foren actors tots els alumnes de l'Escola, destrament dirigits pel senyor Enric Ainaud, Professor de Música de la mateixa Escola Normal. Les cançons interpretades foren les següents:

1. *Cànon*, de Haydn.
2. *Rossinyol*, popular.
3. *Rosa de bardissa*, de Schubert.
4. *Cançó de bressol*, de Brahms.
5. *Les Ballades de Lormont*, de Cèsar Franck.
6. *Fragment de l'Oratori «Messies»*, de Händel.

Viva encara l'emoció produïda per la interpretació d'aquestes cançons, s'aixecà a parlar el senyor Ventura Gassol, Conseller d'Instrucció de la Generalitat. Comença manifestant que de totes les festes del Centenari de la Renaixença a les quals havia assistit, cap l'havia impressionat tant com aquesta, ungida per la divina emoció de la música. En paràgrafs brillants glosà la transcendència ennoblidora de l'art musical i invità els futurs mestres a l'enlairament del nostre poble per mitjà de l'Art. En referir-se a les estrofes de l'Aribau, motiu del centenari, féu remarcar com en elles es donen enllaçats el sentiment de la Natura i el sentiment de la Pàtria. El senyor Gassol glosà també amb paràgrafs brillantíssims aquests dos sentiments, que ell considera que han d'ésser, juntament amb el sentiment de l'Art, els tres grans motors que han d'impulsar idealment l'acció educativa del Mestre. No cal dir com tots els presents aplaudiren vivament el magnífic parlament del senyor Gassol.

* * *

CONFERENCIA DE CARLES RIBA

Es evident que una commemoració justifica fer ressortir símbols. Puc creure, dons, que m'ha invitat a parlar en aquesta celebració del Centenari de la Renaixença Catalana perquè en sóc un obrer; significativament, professor i home de lletres alhora.

La celebració d'aquests cent anys de renaixença coincideix amb el començament de la nostra llibertat política, amb la promulgació de l'Estatut de la nostra Autonomia. El nostre poble ha sabut lligar les dues dades, gairebé les dues festes: manca saber si ha lligat els dos fets.

Catalunya s'ha salvat d'una manera original: per la conservació i dignificació de la seva llengua, pels llibres, en suma, per l'obra d'uns estudiosos que han cercat i trobat la forma històrica de la nació i que l'han proposada a la massa, con un ideal del qual partir, superant-lo.

L'Oda d'Aribau no assenyala el començament precís d'un ordre nou sinó que fou el primer signe vistent, cís d'un ordre nou sinó que fon el primer signe vistent, concret, d'un obscur treball interior; con la primera fita d'un camí que, si es vol, comença con a tal, però al qual s'arriba de qui sap on—i que essencialment no pot acabar en cap meta final.

Avui no és considerada com cent anys enrera. Si la consideréssim de la mateixa manera no celebrariem ara el Centenari de la Renaixença Catalana.

La considerem com la presa de consciència d'una responsabilitat colectiva, con una obra que assenyada una vocació colectiva. No ens ha de servir, per tant, com a simple pretext de festes. Les festes han de tenir el seu sentit, i si cal seu fre, en un examen de consciència.

Ens hem de respondre unes preguntes.

Què hem fet? Què ens resta fer? Si ens fou llegat un deure, hem complert amb aquest deure? Si els nostres avis han contret un compromís l'hem trencat nosaltres? Els hem de rectificar? ¿En quina direcció hauriem perdut o guanyat més?

Cent anys han passat i som tot just a un començament. No ha estat massa lenta la marxa que hem portat? No podriem haver anat més de pressa? Cal respondre amb valentia alguna d'aquestes preguntes.

Tenim ja un començament de llibertat política; però no clos: obert a l'esforç; per a avançar, no caben habilitats refinades, sinó perseverar en la direcció de tasca de fins ara. Posseïm una literatura que, sobretot en poesia, conté una gran riquesa d'afirmació d'aquesta ànima catalana que literats i polítics han treballat a salvar.

Però aquesta literatura té encara poca força com a fet social; té potser més de curiositat que de valor substancial.

Ens viem en possessió d'una llengua comuna escrita, com tot poble culte, per petit que sigui, posseix o l'ha tinguda, fixada en les seves normes, inventariada en la seva riquesa; una llengua apta, no estudiada per aquells lingüistes que vetllen el llit de mort dels dialectes, sinó curada per una Acadèmia; però que està sotmesa encara als perills de la convivència amb una altra llengua més forta.

Podem preguntar-nos encara si tota concessió d'Espanya envers Catalunya en aquest punt ens ha beneficiat, si ens afavoreix, perquè abans teniem la ranúncia com a arma per a combatre els perills que amenaçaven l'existència del català en ella mateixa; però ara, el començament de satisfacció de Catalunya dins Espanya pot dur a un nou bilingüisme aquest perill.

L'avançament de la cultura llingüística pot arribar a corregir aquest perill.

Amb cent anys, la fixació d'aquesta llengua és el que ha d'afalagar més el nostre orgull i que més ha d'obligar les generacions noves. Podem dir: «Aquesta llengua és una riquesa per a tot un poble». Els que l'han formada han estat erudits, gramàtics, literats.

Cal tenir en compte la distinció entre llengües comunes i literàries; de literàries més aviat sí han sobrat, perquè cada autor s'ha fet la seva. Una llengua comuna, en canvi, es un instrument pràctic, i alhora és un camí per a noves idees i noves direccions del pensament. un fons per a la realització de bellesa poètica.

Les fases d'aquest procés comencen amb l'Oda d'Aribau. Tingué un valor desinteressat. Com un monument, esdevé un centre d'atracció del sentiment col·lectiu, i d'irradiació d'orgull al mateix temps. Es un fet isolat, però que condensava els sentiments d'un grup de literats europeïtzants que estaven al corrent dels moviments de l'època. Els que acusen el nostre renaixement de localista, de reclus, no tenen en compte que ja aquells homes estaven de cara a Europa.

Cal recalcar que es tractava d'uns romàntics profundament espiritualistes, gent que copsaren no sols el valor sentimental de la llengua, sinó, a través d'ella, l'ànima essencial del país, i la tragueren a fora, la reafirmaven per anar endavant. Eren un aquelogistes que es remuntaven al passat, per a des d'allí replantejar-se la qüestió de la missió col·lectiva.

Aribau no era un somniador, sinó un veritable realista, estudiador de Ciències Físiques, d'Economia, i de la literatura més realista i més vital que existeixi, que és la castellana.

A la Biblioteca de Catalunya es conserva una carta d'Aribau en la qual conta que, havent-se repartit entre uns quants les llengües per felicitar el Sr. Gaspar Remisa, a ell li ha tocat el català...

Milà y Fontanals diu que els assaigs foren accidentals. Però en una altra carta seva conservada, ja en 1817, prega a un amic seu que no abandoni les muses, que no renegui del dente contret amb la pàtria; jo, diu, he començat una poesia en català plorant la decadència i abandonó de la nostra llengua.

L'Oda sembla respondre la crida del gramàtic isolat Josep Pau Ballot Torres. En el pròleg de la seva Gramàtica i Apologia de la llengua catalana, dedicada a la Junta de Govern del Comerç de Catalunya confessa un fi purament pràctic.

Però la divisa és prou expressiva: «Criat a la pàtria que es diu Catalunya, no vol aquest llibre mudar sou llenguatge». En el seu treball sembla escalfar-se. Fa pensar en els apologistes del Renaixement, quan les llengües nacionals havien de patir una competència terrible amb les anti-gues...

El sentiment havia de portar Ballot a dir: la nostre llengua està en una situació lamentable. Fins hi ha qui dubta que tingui gramàtica i, el que és més gran, que en pugui tenir.

Ja en 1814, Baillot fa veure a la gent la necessitat que la llengua sigui digna: «Ja que el poble parla català i de vegades l'ha d'escriure, cal que procuri fer-ho de la millor manera possible».

En 1609, Pujades havia dit: «Puix parla català Deu li'n do glòria».

En 1833 surt a la revista «El Vapor» l'Oda de l'Aribau, que expressa el mateix, però amb imatgeria poètica. En rellegir-la cent anys després es veu com Aribau i Baillot es posen al centre de la qüestió i es pregunten: «El català és llengua viva o morta?» I es responen: «Es la llengua de la terra, la llengua dels nostres avis». «Es la llengua digna o rebaixada?» «Es la llengua de la nostra ànima.»

Durant aquests cent anys, l'esforç i la lluita s'han desenvolupat entorn del mateix joc de sentiments i d'interessos col·lectius; el país, representat pels seus homes que més han sentit el seu deure de catalans, s'hi ha anat compromentent; a mesura que creixia l'orgull de l'obra feta, creixia la impossibilitat de fer marxa enrera. Les nacions són nacions perquè realitzen, instintivament, un destí personal. Catalunya, és evident, s'ha volgut ella mateixa en una expressió catalana.

Tot el procés ha consistit en això: que aquell sentiment de nostàlgia pogués satisfer-se en una primera realització i pugés de grau en grau cap a l'orgull.

Tres anys després de publicar-se a «El Vapor» l'Oda d'Aribau, Torres i Amat le inserí en el seu Diccionari crític d'autors catalans, qualificant-la de bellíssima.

Milà i Fontanals digué: «Una cosa s'aconseguí amb l'Oda, i és que ja ningú més no gasà menysprear la llengua catalana».

Aquest començament d'orgull fou ben prompte amargat pels dubtes: i el català pot ésser símbol d'una pàtria, al costat d'una altra llengua que també és símbol i instrument d'una altra pàtria, d'una unitat estatal?

Plantejat el problema cruament en el terreny literari, per altra banda, en el polític, cercaven en la insuficiència

del català una seguretat, innocentement hipòcrita que no es passaria més enllà del que cal. El mateix Milà i Fontanals deia que mai el català no podria anar lluny, que no passaria de les fites de la poesia.

En els primers Jocs Florals (1859), Milà presentà la poesia com un refugi de la llengua desvalguda. Bofarull establia paral·lels entre la literatura i la política, entre la puixança i la dedadència en l'un i l'altre camp; però no gosà treure conseqüències.

No tothom tenia les mateixes idees sobre el que havien d'ésser la literatura i la llengua catalanes.

Balaguer creia que la matèria de la literatura havia d'ésser la vida, el progrés, el segle; Rubió i Ors, el somni, el passat, etc.

Quan a la llengua, Aguiló fou un arcaïtzant; Pitarra escrivia en el «català que ara es parla», fos com fos; Bofarull, seguint una línia mitjana, intentà, el primer, la fixació de la llengua; però fou un esforç prematur, fallat.

En realitat, la llengua i la literatura catalanes no les han salvades exclusivament ni els d'una banda ni els de l'altra; sinó entre tots, tot: els somniadors i tradicionalistes, més aviat la llengua; els progressistes, més aviat la literatura, una literatura moderna, europea.

Cal llegir els versos de Víctor Balaguer per convèncer-se que amb ell no es podia satisfer l'orgull català.

Estudia el conferenciant ràpidament les etapes de l'evolució del català: Aguiló, que representa la primera consciència de la seva unitat, en l'espai i en el temps; Verdaguer, Maragall, fins a les escoles literàries del noucents.

No es tractava de fer una llengua per a poetes sinó per a tot un poble; no per a fer una literatura poètica sinó per a crear la cultura d'un país.

L'obra que més hi ha contribuït és la de Pompeu Fabra. S'ha necessitat, però, la col·laboració de tothom: dels literats, del homes de les diverses tècniques, del poble en tant que massa parlant i escrivent; i dels mestres sobretot, per la seva missió formativa perquè ells són els que tenen

més possibilitats per a introduir les innovacions en l'ús de la massa. La disciplina amb què s'han seguit, o procurat seguir, les directives de Pompeu Fabra, prova que han vingut al seu temps, que la nació les necessitava.

Ens trobem amb una literatura, una cultura totes catalanes per l'obra colectiva d'una massa, cada vegada més nombrosa, que ja no es planteja si tot plegat no ha estat un error, que no sols manté un compromís d'honor que ella no ha contret, sinó que vol dur-lo a una realització integral.

Si oblidó per uns moments que sóc escriptor, hauré de reconèixer que el treball d'aquests ha jugat un gran paper en la propagació del català. Han afirmat l'ànima catalana davant les realitats humanes, en la lírica; han intentat definir l'home català constituït en collectivitat amb la novella i el drama; han fet un esforç imperial en quaranta anys de traduccions; tot això, per obra d'uns professionals que han avançat tan ràpidament cap a la creació d'una literatura de sentit cada vegada més universal, que de moment es troben gairebé isolats, sense públic.

Quan a la llengua en ella mateixa, ara el gran problema és el bilingüisme, de la solució del qual hem parlat moltes vegades Pompeu Fabra i jo i sempre hem trobat, com a remei enfront d'un estat real de coses que sens imposa, vulguem o no vulguem, no rebutjar l'altra llengua, sinó conèixer-les a fons tots dues.

Ramon Llull, el centenari de qui es celebra també, ens donà també un ensenyament preciós. No és humiliació, sinó una conquesta servir-se d'altres llengües com per instrument de comunicació, quan això cal; i aquesta és la solució de cultures d'àrea llingüística reduïda, com la d'una Dinamarca, d'una Holanda. És la solució que més ens pot interessar per llançar una política d'expansió literària i cultural ben dirigida; mentres per altra banda treballem tots en la creació d'un públic interior tan vast com es pugui, tasca en la qual correspon als mestres una gran i gloriosa part.

PARLAMENT DEL SENYOR GASSOL

Amics: Una de les festes que s'han celebrat per a commemorar el Centenari de la Renaixença Catalana i que més aprop m'ha arribat al cor, és la d'aquesta casa. Jo no sé si és degut a l'aire que en ella s'hi respira o el fervor que hi heu posat tots vosaltres.

A més hi ha un altre motiu i és que si enlloc s'ha de celebrar aquesta festa de la Renaixença que en podríem dir festa de la Llengua Catalana, és en les Escoles Normals i per això em plau que vosaltres l'hàgiu organitzada amb tant fervor.

Jo hauria preferit no parlar, a fi de deixar que surés entre vosaltres aquest aire d'alegria que deixa sempre la música i sobretot avui que ajudats pel vostre mestre Ainaud, heu cantat aquesta collecció de cançonetes populars, amb una al final de caire religiós que ha donat un valor sagrat a la festa.

No em proposaré pas glosar-vos la festa, perquè sé que haurà esgotat el tema l'amic humanista, Carles Riba.

En fixar-me en la Presidència formada per personalitats científiques, trobo homes com el mestre Pompeu Fabra que, amb ell sol, encara que no es celebrés cap centenari, ja n'hi hauria prou per representar la Renaixença Catalana.

Jo ja voldria agafar l'Oda i, ajudat per vosaltres, enlairar-me en aquells moments en què, cent anys enrera Aribau l'escribí, en aquells moments en què Aribau sense adonar-sen, aquest és el mèrit, sense adonar-se'n, sentint l'enyorança d'aquella pàtria que havia estat i no era, tot cantant, escribí l'Oda.

Ves qui li havia de dir a l'Aribau que tenia d'ésser l'espurna de la Renaixença!

Així mateix ho encomanà al «Gaiter del Llobregat» que sentint aquesta enyorança de terres llunyanes, va agafar aquest nom, perquè la *gaita* amb el seu so melangiós s'adeia a l'enyorança que ell sentia.

No celebrem la festa de la Renaixença per adular solament un home, sinó perquè també nosaltres sentim enyorança... I què enyorem? Catalunya no té reconeguda encara ni la meitat ni la quarta part dels seus drets, i encara que els tingués sentiríem sempre l'enyorança d'una pàtria millor.

Catalunya treballa molt; sinó treballés seria més esclava que abans.

Si m'haguéssiu sentit a mi temps enrera, semblava el profeta Jeremies; sempre em queixava, sempre donava la culpa a l'opressor; si no fèiem això era perquè no ens ho deixaven fer. Ara és l'hora de la feina; no de queixes ni de planys. Hem de saber, quan es parla de la decadència, que si abans l'ànima de Catalunya no hagués decaigut, no l'haurien atropellada ni els exèrcits de França ni els d'Espanya, perquè les armes més fortes són les armes de l'esperit.

El mestre, no sols ha d'aprendre per a ell sinó que ha d'aprendre per als altres. Fóra inútil la República, sinó fossin els mestres, perquè els homes de la Pàtria lliure es fan a l'Escola. Per això em plau que celebren actes com aquest.

Els que m'escolteu creureu que sóc un maniàtic. Sí que ho sóc. I aquesta mania l'haurien de tenir tots els mestres, car hem de vetllar per la pàtria de demà.

Els infants són com una cera que es modela, i cada paraula vostra els dona una forma, els encamina a la vida.

Jo he fet deu anys de mestre entre nois sense pares i mancats de tota mena d'ensenyament. En sentir-me voltat d'ells, hi havia vegades que tenia por d'esgarriar, d'interrompre el procés de llurs vides.

El mestre el pot equivocar aquest procés quan sembla una fruita expremuda, quan ha perdut el fervor, quan parla amb paraula freda com una cosa estereotipada que es forma a gust de qui la dirigeix. Celebreu festes com aquesta! La música, mestre Ainaud, és la meva segona

mania. Es un art tan màgic, tan ple de somnis i vaguetats, que fa posar en tensió els teixits de l'ànima, i dona un caire de somni a la vida. No sé que té que, si esteu enamorat, us fa sentir més enamorat i si esteu tristos us fa sentir més tristesa. Fa que es compreguin més les coses que hem après i que ens impressioni més la bellesa del paisatge.

Us heu fixat en la lletra de «Les Ballades de Lormont» que heu cantat? Veieu com la música hi està relacionada amb el paisatge? El paisatge és la meua tercera mania.

Els homes que estudien molt ho diuen tot igual, no es renoven; per això m'agradaria que tots els mestres fossin artistes, poetes enamorats de la Natura, de les sortides i postes de sol que es contemplen, a voltes, en les excursions al mar o a la muntanya.

A la que arribeu a sentir-vos posseïts de la Natura, us renovareu, perquè ella es renova (quatre vegades a l'any), i conservareu aquell fervor que us deia.

Aribau sentia l'enyorança del paisatge. Quan un és lluny de la terra aimada, un arbre que vegi li recorda la muller, els fills... Aribau sentia l'enyorança del paisatge i de la llengua.

Ell, aquest home que ha estat criticat per alguns, s'enternia com m'enterneixo jo, al llegir aquesta Oda. Aribau humanitzà el paisatge; el front del Montseny el comparà amb el front dels seus parents i el so dels torrents el comparà amb els plors dels seus fills.

Nois i noies! Us felicito. Ningú com vosaltres encarregats de fomentar la nostra llengua, ha de fer observar als infants que no n'hi ha cap com la Catalana. Penseu com a catalans i com a pedagogs que mai els infants no sentiran tant en cap llengua com en la catalana.

Sempre que aneu a un poble tributeu homenatge a la llengua del país.

Nois i noies! Adeussiau; a vosaltres us toca de completar l'obra del mestre Fabra i fem tots plegats que Catalunya sigui la nació més rica i fervorosa del món.

Bibliografia

UN TRACTAT SOBRE EDUCACIO MORAL I CIVICA

El nostre estimat company senyor Raimond Torroja, Director del nostre grup escolar d'assaig, ha publicat un llibre petit, però dens, que encapçala: «La Educación Moral y Cívica en la Escuela Actual». Hi distribueix la tasca en els següents capítols: El fonament científic; la metodologia; temes i suggestions; 25 lliçons viscudes.

L'afecte que ens lliga al company senyor Torroja ens ve de parlar del llibre amb l'extensió que mereix, tan per la importància radical del tema, com per la competència amb què el tracta i per l'ordenació, metodització i cimentació de les qüestions.

A la «Revista de Pedagogía» en son darrer número, però, hi trobaran els nostres llegidors una crítica acurada i intel·ligent deguda a un dels joves valors de la nostra generació pedagògica, el dilecte amic senyor Hermini Almendros, Inspector de Barcelona. D'ell són les següents paraules referides a les exigències que comporta un tractat sobre un tema de tan delicada i bàsica naturalesa:

«Tots aquests supòsits, en el llibre que ens ocupa, estan desenvolupats amb un sentit serè de responsabilitat, amb una documentació de preu i, sempre, amb la intenció de conseguir el treball de rigor que ja havíem admirat en obres anteriors de l'autor».

Afegeix, més avall: «Tal vegada la part de més interès del llibre sigui aquella en què s'apunten «Qüestions concretes», suggestions, judicis de valor moral referits a problemes cardinals de la vida escolar, tant com els «Temes i suggerències» per al desplegament d'un qüestionari de moral i civisme. Cabal excellent d'orientació, de didàctica, de punts de vista on el mestre podrà seleccionar temes i direccions que subscriurà gairebé totalment».

Fa, després, el subtil crític unes reserves respecte als temes XLVIII i LVII que acceptariem de bona gana sinó sospitèssim que l'amic Torroja ha deixat solament una es-

querda de dubte deguda, només, a una qüestió de procediment expositiu i no a una minva doctrinal en els dos temes al·ludits; i acaba el senyor Almendros la seva justa i fina crítica amb aquestes paraules: «Aquest llibre, que saludem amb joia, té un bell final: Aqueixes 25 lliçons viscudes! en les que apareixen, de bell nou, la fina sensibilitat i la fonda emoció docent de Torroja Valls, el mestre.»

Cal dir que l'obra és un preuadíssim guiatge per als educadors, no per als escolars, puix no són els llibres sinó la vida mateixa, l'escola, troç de vida, la que ha de convertir els nens en ciutadans i homes amb sentit de responsabilitat. — J. P. M.

(Retirat de números anteriors per excès d'original.)

* * *

EXCURSIONS

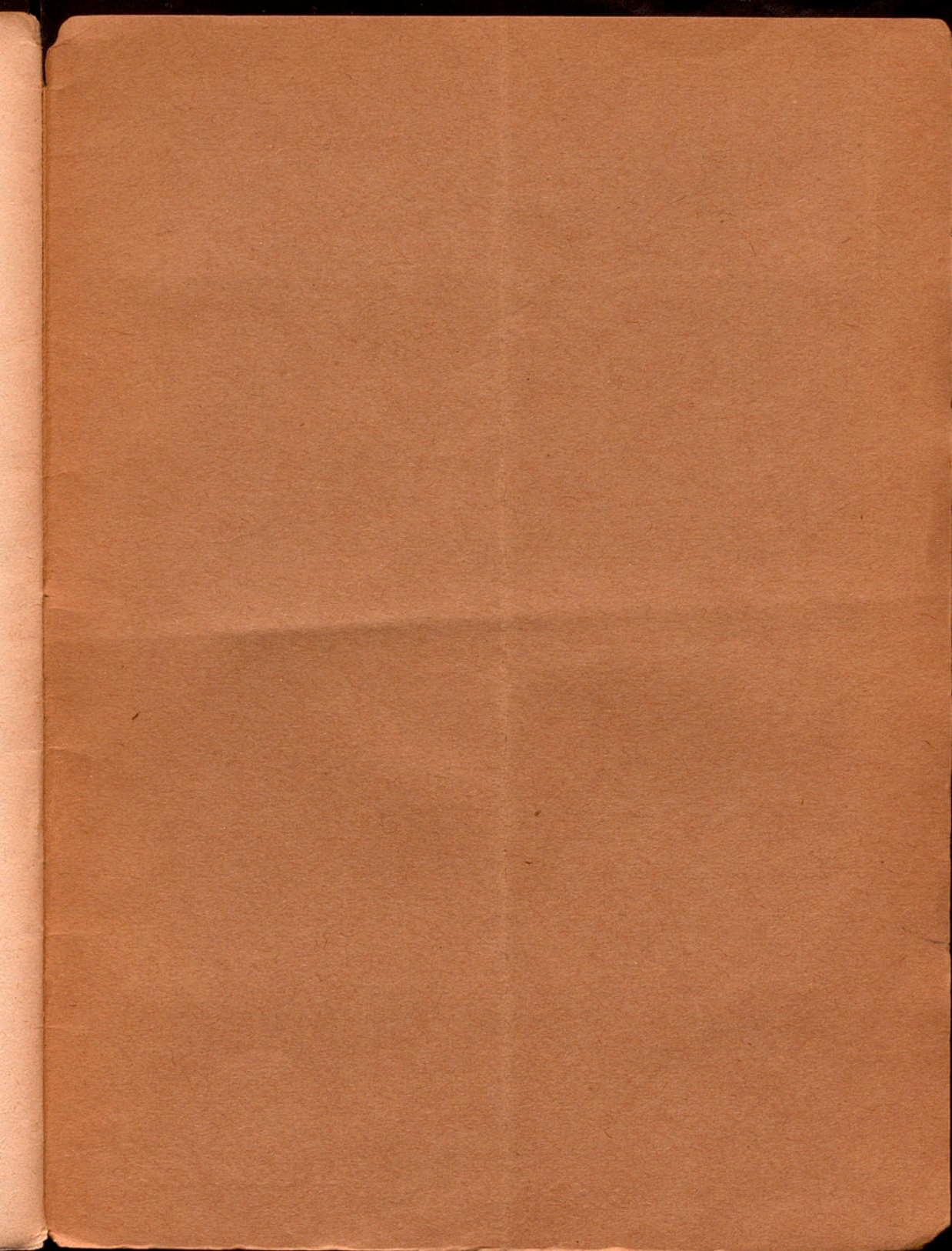
Com a fi de curs, sortiran els nostres alumnes del segon professional i quart del pla de 1914 cap a València, el di lluns dia 19, durant l'excursió quatre dies.

El preparatori va a Girona i l'excursió ha estat preparada amb nombroses projeccions. Els altres cursos passaran quatre dies al Montseny.

Amb aquest nombre, com dèiem en l'anterior, es dona per finida la sèrie d'Escola Normal» corresponent al curs que estem acabant. En la dita sèrie sols ha estat possible re-cencionar els actes que, per qualsevulla raó han estat considerats dignes de remarcar.

* * *

La multiplicitat de caires amb què es desenvolupa la vida de la nostra Escola no pot fàcilment enquibir-se en les descripcions i referències pròpies d'una revista com la nostra. Nosaltres n'hi hem inclòs unes mostres, les més adients, no pas les més importants i substancioses; que aixó ens pugui servir d'alguna justificació.

37 (06) (46.71 Bar) Etc. ⁸²